

formlove, var blandt disse ogsaa Spørgsmaal om den Lov, der er Gjenstand for nærværende Forslag. Det vil erindres, at jeg udtrykkeligt anerkjendte, at jeg ret vel, efter de omfattende Arbejder og den Lovgivningsvirksomhed, som Finansministeriet allerede da notorisk havde lagt for Dagen, ikke kunde undre mig over, at samme ikke havde seet sig istand til ogsaa at fremkomme med et Forslag i den her omhandlede Retning; det er saaledes ingen Bebrejdelse imod det ærede Finansministerium, at jeg har taget Initiativet i denne Sag, men det er meget mere Overbeviisningen om, at den af mangfoldige Hensyn saa meget som nogen maatte opfordre Thinget til at træde til. Det er klart, at i Landbefolkningen er Spørgsmaalet om Fastes Overgang til Selveiendom et af dem, der mere end de allerfleste har vort sig i og bevæget den offentlige Mening i de senere Aar, og det er klart, saavel i og for sig, som efter vore Landboforholds og deres Udviklings Historie, at Staten netop her bør kunne foregaae med Exempel; den kan det aabenbart med de mindste Offre og med den største Fordeel.

Mit nærværende Forslag omfatter det Bøndergods, der i den Grad ligger under Statens Omraade, at Staten kan siges at være Herre over hvad der med Hensyn til den her omhandlede Gjenstand skal foretages med det; det indbefatter saaledes ikke blot det egentlige Domainegods, men ogsaa saadant offentligt Gods, der ligger under Statens Omraade, og jeg har navnlig tænkt mig, at det ikke kunde være nogen gyldig Grund til at undtage f. Ex. Sorø Academies vidtløftige Bøndergods fra de samme Regler, som Staten maatte opstille for sit eget Bøndergods under Domainerne. Jeg har dernæst tilladt mig at gaae ud fra, at en Overgang af Fæstevæsenet til Selveiendom, der ikke ligesaavel indbefattede Husene som Gaardene, ikke ganske vilde fyldestgjøre, og jeg har derfor taget begge Kategorier med, idet jeg tillige har troet, at, hvad enten det var bortleiet eller bortfæstet, burde de formeentlig behandles paa een og samme Maade. Nu veed jeg vel, at det vil være en reen Undtagelse, om der under det Gods, Anordningen gaaer ud paa, findes Leiesteder; jeg troer, at det vil være en stor Sjeldenhed, men

jeg har dog desuagtet meent, at det burde tages i Betragtning, da en nærmere Undersøgelse vilde vise, hvorvidt det maaskee maatte være ufornødent specielt at tage Bestemmelse derom. Det Princip, jeg har lagt til Grund, er med nogle Modificationer i Godskassens Gunst desamme, der efter min Opfattelse af Forholdene blev lagt til Grund navnlig for den Reform, der for 66 Aar siden paabegyndtes i Frederiksborg og Kronborg Districter; det er det Princip, at Statskassen skulde indskrænke sig til at fordre Bederlag for den Afgang i sine Nettoindtægter, der beviisligt maatte komme tilfæde ved den foreslaaede Foranstaltning. Naar man seer hen til, hvorledes jeg har udført Beregningen for dette Bederlag, da vil man let see, at jeg med Hensyn til den Afskillelse i Tiden mellem hvad der er bortfæstet efter Aaret 1840 og hvad der er ældre, har taget et maaskee noget vilkaarligt Skillepunkt, men jeg har desuagtet troet, at Fæstestedernes Historie, og navnlig den bekjendte Foranstaltning, der i Begyndelsen af Christian den Ottendes Regjering blev truffen med Domainernes Fæstere, opfordrer dertil; det er imidlertid, som sagt, noget temmelig vilkaarligt, og navnlig kunde der vel være Spørgsmaal om, hvorvidt dette Punkt uforandret maatte være at bibeholde. Forsaavidt Fæste derimod er indgaaet før den Tid, har jeg tænkt mig, at den Deel af Fæstefølgningen, som maatte fulde paa Indfæstningen, vilde være at bestemme ved en Taxation, der blev foretagen af den i § 4 ommeldte Commission, og jeg har da troet, at denne Commission, idet den sammensattes af en af Regjeringen udnævnt Formand og af to andre Medlemmer, et, valgt af Folkethinget, og et af Landstthinget, vilde give en ønskelig Garantie for, at hverken Fæstterne eller Kongens Kasse vilde blive gaaede for nær ved Ansættelsen; der er, maaskee til Overflodighed, endog forbeholdt, at den afgivne Eragting kan indanses til Afgjørelse af den lovgivende Magt, Rigsdagen og Kongen, dog kun forsaavidt det forlanges af et Commissionsmedlem. — Jeg troer, det er anerkjendt, at Noget af det, som meest vilde tjene til at hindre en saadan Reforms Fremgang, var, dersom man fordrede at